

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Názov projektu	E-learning vo výchovno-vzdelávacom procese
Kód ITMS projektu	26110130184
Kód výzvy	OPV-2008/1.1/03-SORO
Číslo Zmluvy o poskytnutí NFP	142/2009/1.1/OPV
Prijímateľ	Základná škola Námestovo – Komenského ul. Komenského 495/33, 029 01 Námestovo

Učebné osnovy z dejepisu pre 6.ročník ZŠ

(spracované v súlade so ŠVP Dejepis ISCED 2 – príloha)

2010

Dejepis

2 hodiny týždenne (1 + 1), 66 hodín ročne

Názov predmetu	Dejepis
Časový rozsah výučby	2 hodiny týždenne (1 + 1)
Ročník	šiesty
Škola	ZŠ Námestovo – Komenského ul.
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Vyučovací jazyk	slovenský

Charakteristika predmetu v 6. ročníku

Dejepis je samostatným predmetom a spolu s geografiou a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Spolu s nimi predstavuje jeden z významných prostriedkov humanizácie žiakov. Pomocou vyučovania dejepisu sa žiaci oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach. Postupne si osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Ide predovšetkým o postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Dejepis na základnej škole kladie dôraz najmä na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov.

Vyučovanie dejepisu vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasťou kultivovania ich historického vedomia. Pritom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektuje kultúrne a iné odlišnosti ľudí, rôznych skupín a spoločností. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

Ciele vyučovacieho predmetu v prepojení na kľúčové kompetencie

V dejepisnom vyučovaní je potrebné dodržať tieto ciele :

- rozvíjať chuť učiť sa,
- rozvíjať schopnosť klásť si rôznorodé otázky na osi minulosť - prítomnosť – budúcnosť a vytvárať si tak vlastný názor,
- všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho zmeny,
- pestovať u žiakov lásku k svojmu národu a viesť žiakov k spoznávaniu jeho histórie,
- pochopiť a pracovať s historickým časom a historickým priestorom,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky i synchronne,

- rozpoznávať postupne nerovnomernosť historického vývoja,
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti,
- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo,
- rozpoznávať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti,
- pracovať s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a s ich hodnotiacim posudzovaním,
- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti,
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho,
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- rozpoznávať charakteristické znaky jednotlivých historických období,
- rozpoznávať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj,
- poznať vplyv a dôsledky konania ľudí a poučiť sa z nich,
- vyhľadávať relevantné informácie z rôznych zdrojov (textov verbálnych, obrazových, grafických, z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok, z populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie),
- klásť dôraz na literatúru ako zdroj, nielen učebnice, ale aj odborné a populárno-vedecké časopisy,
- podporovať potrebu čítania u žiakov a správneho porozumenia prečítaného,
- využívať získané informácie a verifikovať ich hodnoty,
- štruktúrovať výsledky v tvorbe súboru vlastných prác,
- diskutovať o problémoch a návrhoch ich riešení,
- podporovať individualitu žiaka v zmysle rozvíjania schopnosti vyjadriť vlastný názor, argumentovať a dokázať ho obhájiť,
- rozvíjať etické cítenie žiakov založené na empatii a asertivite, viesť ich k prosociálnemu správaniu.

Dôležitou cieľovou kategóriou výučby dejepisu je tvorba študijných predmetových, medzipredmetových kompetencií – teda spôsobilostí a schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych situáciách. Takto získané spôsobilosti a schopnosti umožnia žiakovi aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti. Aby sa naučili klásť si rôznorodé otázky, pomocou ktorých sa cez prítomnosť pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor.

Významným prostriedkom k tomu je súbor primeraných školských historických prameňov (aj exemplárne mnohostranných), ktorý sa považuje za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i dejepisných učebníc na základných školách.

Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávanie transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Obsah vzdelávania

Predmet dejepis svojím obsahom nadväzuje na učivo piateho ročníka základnej školy, rozvíja, rozširuje a prehľbuje ho. Jeho obsah je štruktúrovaný do tematických celkov (téma a podtéma). Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Dejepis ako vyučovací predmet má pri výchove žiaka ako budúceho občana nezastupiteľné miesto. Umožňuje formovanie historického a národného povedomia, zdravého vlastenectva, vedie k porozumeniu medzi národmi, sprístupňuje žiakom všeľudské hodnoty v duchu princípov tolerancie a demokracie.

- Geologický vývoj Zeme
- Delenie dejepisu a vývoj človeka
- Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi
- Riečne civilizácie a ich dedičstvo
- Staroveké Grécko
- Rímska republika
- Limes Romanus
- Ľudia a ich každodenný život
- Kresťanstvo a Islam
- Tri ríše raného stredoveku
- Prepožičiavanie pôdy a každodenný život

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín

(2 hodiny týždenne (1 + 1, 66 hodín ročne)

P.č.	Tematický celok	Počet hodín	
		ŠVP	ŠkVP
1.	Obrazy pravekého sveta	10	22
2.	Obrazy starovekého sveta	15	7
3.	Svetové náboženstvá	2	0
4.	Obrazy stredovekého sveta	6	4

TEMATICKÝ CELOK	OBSAHOVÝ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ ŠTANDARD
Obrazy pravekého sveta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pravek, Christian Thomsen, doba kamenná, medená, bronzová a železná ▪ teória, človek zručný, vzpriamený, rozumný, dnešného typu ▪ zberač, lovec, korisť, pästný klin ▪ doba ľadová, kostrový nález, ľadovec, neandertálec ▪ doba kamenná, obilné zrnko, roľníci, územie „úrodného polmesiaca“, obydlie roľníka, drevený pluh, prvé dediny, chov zvierat, keramika ▪ kostrový a žiarový spôsob pochovávania, mohyly ▪ meď, zlato, zliatina - bronz, železo, lovec doby medenej, šperky, zbrane a nástroje, hradisko ▪ megalit, stonehenge, slnovrat venuše, maľby zvierat, jaskynné galérie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznať pojmy: pravek, doba kamenná, medená, bronzová a železná, neandertálec, doba ľadová ▪ charakterizovať najstaršiu etapu ľudskej spoločnosti ▪ zakresliť na časovej priamke jednotlivé obdobia praveku ▪ poznať postupnosť vo vývoji človeka ▪ charakterizovať spôsoby získavania potravy lovcov a zberačov i neandertálcov ▪ poznať pracovné nástroje vyrobené z kameňa ▪ určiť lokality vo svete a na Slovensku, kde sa našli pozostatky pravekých ľudí ▪ vysvetliť rozdiel v spôsobe života pravekých lovcov a roľníkoch ▪ poznať spôsob života a pracovné nástroje pravekých roľníkov ▪ poznať rôzne spôsoby pochovávania mŕtvych ▪ poznať členenie spoločnosti podľa hrobových nálezov ▪ charakterizovať prejavy viery v záhrobný život ▪ porovnať kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými ▪ identifikovať pracovné nástroje a zbrane človeka medenej doby ▪ mať vedomosti o výrobe bronzu, o

		<p>novej dobe a o revolúcii vojenstva</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vedieť opísať umelecké prejavy našich predkov ▪ vysvetliť význam umenia pre poznanie histórie ▪ poznať a vysvetliť, čo znázorňovali jaskynné maľby, na čo slúžili náboženské obrady a čo predchádzalo úspešnému lovu
Obrazy starovekého sveta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ riečna civilizácia, úrodné bahno, obilniny, ryža, rožný statok ▪ mestské štáty (Ur, Uruk, Lagaš, Babylon) ▪ teritoriálne štáty (Egypt, Akkad,) ▪ Babylon, zákonník, Chammurapi ▪ Níl, hieroglyfy, faraón, múmia, sarkofág, pyramída, mumifikácia ▪ kasty, vynález papiera, hodváb, Jordán ▪ klinové písmo, hieroglyfy, cyrilika, hlaholika, azbuka, latinka ▪ Grécko, Kréta, Mykény, Homér, Schliemann ▪ polis, Sparta, Atény, Korint, Delfy ▪ peniaze, obchod, kolonizácia ▪ demokracia, volený systém, tyran, ľudové zhromaždenie, bohatí – chudobní ▪ Perzská ríša, bitka pri Maratóne, bitka pri Termopylách 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hodnotiť objav písma ako medzníka vo vývoji ľudskej spoločnosti: koniec praveku, začiatok staroveku ▪ poznať podmienky vzniku starovekých civilizácií ▪ vysvetliť vzťah medzi podmienkami pri riekach Eufrat, Tigris, Níl, Indus, Ganga, Žltá a Dlhá rieka a osídľovaním tohto územia ▪ poznať význam riek ako zdroja vody pre ľudí a zvieratá ▪ identifikovať znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva ▪ poznať vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte ▪ vysvetliť potreby štátu: zavlažovať, nakŕmiť, chrániť ▪ poznať príčinu vzniku teritoriálnych štátov ▪ vysvetliť pojem zákonník a poznať najstarší zachovaný zákonník ▪ vedieť vysvetliť základné pojmy týkajúce sa Starovekého Egypta: Níl, záplavy, papyrus, mumifikácia, hieroglyfy, faraón ▪ vymenovať vedy, v ktorých vynikali Egypťania ▪ vymenovať, ktoré poznatky

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sparta, aristokracia, spartánska výchova, loďstvo, ťažkoodenci ▪ Filip, maják, Alexander Veľký, dobyvateľ ▪ Olympia, víťaz, olympijské kruhy ▪ grécky bohovia, Zeus, Héra, Herakles, Afrodita, Aténa ▪ Italikovia, Latini, Etruskovia ▪ patricijovia – plebejci, senát, konzul, tribún ľudu, právo veta, imperátor ▪ provincia, triumviráty, žoldnieri, Cézár ▪ Oktaviánus Augustus, Hadrián, Limes Romanus ▪ Germani, Huni, rozdelenie ríše ▪ stĺpy, filozofia, literatúra, divadlo ▪ Laugarício – Trenčín, Gerulata, Iža, Carnatum, Markus Aurelius ▪ kolos, mauzóleum, visuté záhrady, maják ▪ Kelti a oppidá ▪ Sťahovanie národov, Huni, Vandali, Slovania 	<p>Egypt'anov nám slúžia dodnes</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvetliť základné pojmy o Starovekej Indii, Číne a Palestíne – krajine Biblie ▪ poznať a vedieť rozlíšiť vybrané písma, ktorými sa v minulosti písalo ▪ vymenovať a charakterizovať druhy materiálov, ktoré sa používali na písanie ▪ za pomoci počítačov a internetu zostaviť obrazový materiál o kultúrnych pamiatkach najstarších štátov ▪ vysvetliť pojem polis ▪ popísať sociálnu štruktúru a spôsob života v mestských štátoch ▪ charakterizovať aténsku demokraciu ▪ poznať rozdiel vo vládnutí tyrana, demokrata a ľudového zhromaždenia ▪ charakterizovať spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla ▪ vysvetliť rozdiel medzi Aténami a Spartou ▪ rozlíšiť formy vlády v Aténach a Sparte ▪ poznať osobnosť Alexandra Veľkého, jeho význam, vízie a vojenské schopnosti ▪ zdôvodniť významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch ▪ vymedziť olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ zhodnotiť význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti ▪ poznať najznámejšie príbehy gréckej mytológie ▪ vymedziť územie Apeninského polostrova ▪ vysvetliť vznik a založenie Ríma ▪ charakterizovať formu vlády v rímskej republike ▪ opísať spôsob obživy a života v Ríme ▪ vysvetliť krízu republiky a jej premenu na cisárstvo ▪ vysvetliť, prečo v 1. st. pred Kr. otriasali Rímskou ríšou povstania otrokov a občianske vojny ▪ charakterizovať spôsob vlády a prínos Oktaviána Augusta ▪ vysvetliť príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja ▪ zdôvodniť rozdelenie rímskej ríše v r. 395 na dve časti s dvoma hlavnými mestami ▪ vysvetliť zánik Západorímskej ríše v r. 476 a vedieť popísať, kto to boli „barbari“ ▪ poznať dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry ▪ vysvetliť príčiny prenikania Rimanov na Slovensko (príklady) ▪ zostaviť stručný informačný materiál o živote v rímskych táboroch na našom území ▪ prostredníctvom internetu zostaviť obrazový materiál o divoch
--	--	---

		<p>starovekého sveta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zdokumentovať, kde sa nachádzali najväčšie keltské hradiská na Slovensku a aké národy tu žili pred príchodom Slovanov ▪ vysvetliť, prečo sa neudržala Rímska ríša ▪ klasifikovať r. 476 – zánik Západorímskej ríše ako medzník v dejinách: koniec staroveku, začiatok stredoveku ▪ poznať a vysvetliť príčiny a dôsledky veľkého sťahovania národov v Európe
Svetové náboženstvá	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starý a Nový zákon ▪ r.0-33 Ježiš Kristus ▪ r. 313 Milánsky edikt ▪ Mohamed, Korán, Mekka, púť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvetliť príčiny prenasledovania kresťanov v rímskej ríši ▪ poznať korene kresťanského náboženstva ▪ identifikovať hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom ▪ poznať význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru ▪ charakterizovať okolnosti vzniku islamu ▪ zdôvodniť príčiny rýchleho rozširovania islamu ▪ identifikovať odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru
Obrazy stredovekého sveta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stredovek ▪ Byzantská ríša ▪ Franská ríša ▪ Arabská ríša (kalifát) ▪ mesto, dedina, hrad, léno, vazal, poddaný ▪ kláštor, pisár, univerzita 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznať a vysvetliť ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov ▪ charakterizovať každodenný život v stredovekej spoločnosti ▪ opísať život ľudí na feudálnom majetku a v meste ▪ vysvetliť lénny vzťah

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterizovať príčiny oddelenia remesla od roľníctva ▪ zdôvodniť, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami ▪ zhodnotiť význam stredovekých univerzít.
--	--	---

Požadovaný výstup žiakov z dejepisu v 6. Ročníku

- rozpoznať rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov
- analyzovať pracovné nástroje pravekých ľudí
- zhodnotiť význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa
- porovnať kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi
- identifikovať nástroje a zbrane človeka medenej doby
- zovšeobecniť spôsob obživy a života ľudí v medenej dobe napríklad na príbehu Ötziho
- zostaviť správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí
- odhaliť postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti
- poznať základné skutočnosti o Rímskej republike
- vedieť niečo o Limes Romanus
- spoznať každodenný život Rimanov
- poznať Divy starovekého sveta
- odhaliť príčiny prenasledovania kresťanov v Rímskej ríši
- rozpoznať korene kresťanského náboženstva
- identifikovať hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom
- zhodnotiť význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru
- odhaliť okolnosti vzniku islamu
- zdôvodniť príčiny rýchleho rozširovania islamu
- identifikovať odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru
- zovšeobecniť príčiny zániku Západorímskej ríše
- odhaliť ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov
- zhodnotiť kultúrny odkaz Byzantskej a Franskej ríše
- odhaliť nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti
- identifikovať spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti
- zdôvodniť príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov
- opísať život ľudí na feudálnom majetku a v meste
- zdôvodniť, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami
- zhodnotiť význam stredovekých univerzít

Stratégia vyučovania

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Žiaci si kladú otázky:

- použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií:

• *s historickým časom*

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchronne
- rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti

• *s historickým priestorom*

- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
- rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti

• *s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním*

- vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť
- popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov
- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- aplikujú ich v nových situáciách, v „skúmateľských“ postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrení, pátraní v školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch - stopách po minulosti
- pri vymedzovaní predmetu skúmania

Žiaci vymedzia, čo môžu skúmať pri priamom pozorovaní pästného klinu.

- pri vytvorení plánu skúmania

Žiaci zostavia plán skúmania pästného klinu.

- pri komunikácii v tíme o výsledkoch skúmania

Žiaci v pracovnom tíme zhrnú výsledky svojho skúmania pästného klinu ako najstaršieho pracovného nástroja

- pri vytvorení záznamu zo skúmania

Žiaci v pracovnom tíme urobia záznam o skúmaní pästného klinu

- pri vyhľadávaní relevantných informácií
 - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
 - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
 - z populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie

- pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty
 - vyberaní informácií
 - organizovaní informácií
 - porovnávaní informácií
 - rozlišovaní informácií
 - zaraďovaní informácií.
 - kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

- pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu zoradení výsledkov
 - rozpoznaní podstatného od nepodstatného
 - integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
 - vyhodnocovaní správnosti postupu
 - tvorbe súboru vlastných prác

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

Stratégie vyučovania

a) metódy:

- slovné (výklad, vysvetľovanie, písomná práca, práca s textom)
- kognitívne
- metóda pokus – omyl
- motivačné
- fixačné
- diagnostické
- metóda analyticko – syntetická
- názornosť učiva

b) formy:

- frontálne
- skupinové
- práca vo dvojiciach
- individuálne

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Učebnice:

- KRATOCHVÍL, V., VALACHOVIČ, P., MUCSKA, V.: *Dejepis 1. Od praveku k staroveku*. Bratislava. Orbis Pictus Istropolitana 2001.
- KRATOCHVÍL, V., VALACHOVIČ, P., MUCSKA, V.: *Dejepis 1. Od staroveku k stredoveku*. Bratislava. Orbis Pictus Istropolitana 2001.
- KRATOCHVÍL, V., VALACHOVIČ, P., MUCSKA, V.: *Dejepisná čítanka 1*. Bratislava. Orbis Pictus Istropolitana 2006.
- BELANOVÁ, M.: *Dejepis na dlani*. Bratislava. Príroda 2004.

Odborné časopisy: História, Historická revue

- Encyklopédie
- Výučbové CD
- Prezentácie v MS Powerpointe (vytvorené vyučujúcim alebo získané z webových stránok www.modernyucitel.net, www.zborovna.sk)
- Internet

Kľúčové kompetencie

Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **kompetencie k riešeniu problémov** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť:

- rozvoj kritického myslenia a logického uvažovania
- vytváranie vlastných názorov na problémové situácie
- hľadanie variantov riešenia problémov a overovanie správnosti riešenia
- pri riešení problémov objavovať paralely v histórii
- vyhľadávať informácie vhodné k riešeniu problému, hľadať ich zhodné, podobné a odlišné znaky
- samostatne riešiť problémy, voliť vhodné spôsoby riešenia
- obhajobu vlastných postojov a rozhodnutí.

Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **kompetencie k učeniu** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť:

- vyhľadávať a kombinovať informácie z rôznych zdrojov (verbálnych, obrazových,

- grafických; učebníc, slovníkov, kníh, atlasov, novín, webových stránok...)
- poznávať a postupne operovať so všeobecne používanými pojmami, termínmi, znakmi a symbolmi v oblasti dejepisu
 - využívať poznatky z rôznych predmetov
 - zamýšľať sa nad problémy a formulovať vlastné názory a postoje
 - hodnotiť vlastnú prácu
 - vyhľadávať a triediť informácie podľa zadaných kritérií a efektívne ich využívať v procese učenia, tvorivých činnostiach a v praktickom živote
 - plánovať, organizovať a riadiť svoje učenie, posudzovať pokrok a formulovať príčiny neúspechov

Komunikatívne a sociálno interakčné spôsobilosti

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **komunikačnej kompetencie** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť

- diskutovať o probléme, vyjadriť svoj názor
- vecne argumentovať
- pracovať s rôznymi typmi textov, posudzovať ich vecnú úroveň
- využívať informačné a komunikačné prostriedky
- spoluúčasť pri zostavovaní pravidiel pre prácu
- pracovať v atmosfére úcty a tolerancie
- posilňovať svoju samostatnosť, sebadôveru a sebaúctu
- pracovať v skupine a hľadať v nej svoju rolu

Základné predmetové kompetencie (spôsobilosti)

Žiaci sa naučia pochopiť a pracovať :

s historickým časom

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchrónne
- rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti.

s historickým priestorom

- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
- rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti.

s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním

- vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť
- popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich

znakov

- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj

Prierezové témy

Ako integrované súčasti vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania boli do dejepisu 5. ročníka zaradené nasledujúce prierezové tematiky:

- *Multikultúrna výchova* (rešpekt k človeku, rešpektu k jeho citovému svetu, túžbam, potrebám, k jeho osobným záujmom, kultúrna výmena ako vzájomné medzikultúrne odovzdávanie si významov, znakov, hodnôt či kultúrnych artefaktov)
- *Mediálna výchova*
- *Osobnostný a sociálny rozvoj* (dôraz na schopnosť porozumieť sebe a rozumieť iným ľuďom)
- *Tvorba projektu a prezentačné zručnosti*
- *Práca s informáciami a komunikácia*
- *Regionálna výchova*

Hodnotenie žiakov

Ústne i písomné odpovede budú hodnotené známku. V priebehu hodín je pozitívnou motiváciou pochvala.

Kritéria a stratégie hodnotenia: Metodický pokyn MŠ SR č. 7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy s platnosťou od 1.5.2009.